

نشر صابر
مرکز تخصصی زه و خانواده

زندگانی و سیره حضرت زهرا
ویراست جدید

www.ketab.ir

● سید مندر حکیم

مرکز نشر هاجر
ناشر تخصصی زن و خانواده
مؤسسه تخصصی پژوهش و نشر

در سینه زندگانی و سیره حضرت زهرا

مرکز نشر هاجر - ناشر تخصصی زن و خانواده

سید منیر حکیم

۱۹۲ صفحه رقعی

۳-۳۹۷-۳۷۸-۶۰۰-۹۷۸

۲۵۰۰ نسخه

چاپخانه زلال کوثر

چاپ سوم ۱۴۰۳

قیمت در hajarpub.ir

www.ketab.ir

سرشناسه : حکیم، سیدمنیر، ۱۹۰۴- م.
Hakim, Sayed Manir, ۱۹۰۴-
دورنامه زندگانی و سیره حضرت زهرا سلام‌الله‌علیها
سیدمنیر حکیم.
وضعیت ویراست : ویراست ۰۳.
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
مرکز نشر هاجر، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری : ۱۹۲ ص.
شابک ۹۷۸-۶۰۰-۳۷۸-۲۹۷-۲
وضعیت فهرست نویسی : فیا / مسلسل: ۱۸۱۴
یادداشت : کتابنامه: ص. [۱۷۵] - ۱۹۱.
موضوع : فاطمه زهرا (س)، ۵۸ قبل از هجرت - ۱۱ق. - سرگذشتنامه
Fatimah Zahra, The Saint — Biography
حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران، مرکز نشر هاجر
Hozeh Elmijeh Qom, Center management Hozeh Elmijeh qisters, Centre Publications hajar
رده بندی کنگره : BP۲۷/۲
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۷۲
شماره کتابشناسی ملی : ۸۹۲۰۱۲۵

قم/بلوار معلم/مجمع ناشران/واحد ۱۱۴

تلفن: ۰۲۵-۳۱۰۱۵ پیامک: ۱۰۰۰۳۱۰۱۵

hajarpub.ir

info@hajarpub.ir

۱۱ مقدمه
۱۵ درس اول: ریشه و تبار پر افتخار حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۵ سیمای پدر
۱۶ سیمای مادر
۲۵ درس دوم: شخصیت حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۲۰ حضرت زهرا <small>علیها السلام</small> در آیات قرآن
۲۰ حضرت زهرا <small>علیها السلام</small> کوثر رسالت
۲۲ حضرت زهرا <small>علیها السلام</small> در سوره دهر
۲۴ حضرت زهرا <small>علیها السلام</small> در آیه تطهیر

حضرت فاطمه علیها السلام و دفاع از رسول خدا صلی الله علیه و آله ۴۹

درس پنجم: هجرت حضرت زهرا علیها السلام به مدینه ۵۲

خواستگاری از حضرت زهرا علیها السلام ۵۶

درس ششم: ازدواج آسمانی و آغاز زندگی مشترک حضرت فاطمه علیها السلام و علی علیه السلام ۵۸

خواستگاری حضرت علی علیه السلام از حضرت زهرا علیها السلام ۵۸

علی علیه السلام کفو فاطمه علیها السلام ۶۰

اجرای خطبه عقد ۶۱

مهریه و جهیزیه زهرا علیها السلام ۶۳

خانه ساده و بی پیرایه ۶۴

مقدمات عروسی ۶۴

ولیمه عروسی ۶۶

شب عروسی ۶۷

تاریخ ازدواج حضرت علی علیه السلام با حضرت زهرا علیها السلام ۶۹

درس هفتم: سبک زندگی حضرت فاطمه علیها السلام ۷۰

محل سکونت ۷۰

ساخت مسکن شخصی ۷۱

صمیمیت و همکاری در اداره منزل ۷۲

درخواست خدمتکار از پیامبر صلی الله علیه و آله و عطای معنوی ۷۳

۷۴..... رابطه گرم پیامبر با دختر و داماد گرامی

۷۴..... تحمل دشواری زیاد در زندگی مشترک

۷۶..... ساده زیستی

۷۷..... همدلی فاطمه علیها السلام با همسر

۷۸..... مراعات شرایط مالی همسر

۷۹..... ایفای نقش مادری و تربیت فرزندان

۷۹..... عطوفت و مهربانی با فرزندان

۸۰..... بازی با کودکان

۸۰..... ترویج روح عبادت و بندگی

درس هشتم: حضرت زهرا علیها السلام از هجرت تا رحلت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم

۸۲..... همراهی زهرا علیها السلام با رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در صحنه های جهاد و پایداری

۸۳..... حضور در جنگ احد

۸۵..... همراهی زهرا علیها السلام با رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در فتح مکه

۸۶..... زهرا علیها السلام در حجة الوداع

۸۷..... زهرا علیها السلام و روزهای پایانی عمر شریف رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم

۸۹..... سفارش های پایانی رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به فاطمه علیها السلام

درس نهم: کودتای خزنده پس از رحلت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم

۹۴..... اقدامات کودتاگران پس از رحلت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم

- الف. غصب مقام خلافت و رهبری جامعه اسلامی ۹۵
- ب. سلبِ توانِ مالی حضرت علی علیه السلام ۹۹
۱. غصب فدک ۱۰۰
۲. محروم کردن اهل بیت علیهم السلام از خمس ۱۰۲
۳. غصب میراث رسول خدا صلی الله علیه و آله ۱۰۳
- ج. تهدید و ارباب دوستان علی علیه السلام ۱۰۳
- د. ترور علی علیه السلام و تصمیم به قتل آن حضرت در دو مرحله: ۱۰۴
- ر. کنار گذاشتن دوستان علی علیه السلام و انصار از مناصب و مسئولیت های ۱۰۵
- ز. سپردن پُست های کلیدی و حساس به مخالفان اهل بیت علیهم السلام ۱۰۵
- درس دهم: مبارزات سیاسی حضرت زهرا علیها السلام** ۱۰۶
- مراحل و شیوه های مبارزه حضرت زهرا علیها السلام با حزب حاکم ۱۰۶
- درس یازدهم: مبارزات سیاسی حضرت زهرا علیها السلام (۲)** ۱۲۱
- خطبه روشنگرانه و آتشین حضرت زهرا علیها السلام در مسجدالنبی صلی الله علیه و آله ۱۲۱
- درس دوازدهم: مبارزات سیاسی حضرت زهرا علیها السلام (۳)** ۱۳۹
- هشدار فاطمه زهرا علیها السلام به مردم مدینه ۱۴۲
- شکایت فاطمه علیها السلام به رسول خدا صلی الله علیه و آله ۱۴۳
- واکنش ابوبکر ۱۴۴
- دفاع اُم سلمه از حضرت زهرا علیها السلام ۱۴۶

۱۴۷..... بازگشت فاطمه علیها السلام به منزل و گفتگو با علی علیه السلام

۱۴۸..... اسرار و ابعاد سیاسی ماجرای فدک

درس سیزدهم: یورش به خانه وحی

۱۵۳..... اعتراض امام علی علیه السلام و امتناع از بیعت

۱۵۵..... دفاع جانانه فاطمه زهرا علیها السلام از علی علیه السلام

درس چهاردهم: شهادت حضرت زهرا علیها السلام

۱۶۰..... واپسین لحظات زندگی حضرت زهرا علیها السلام

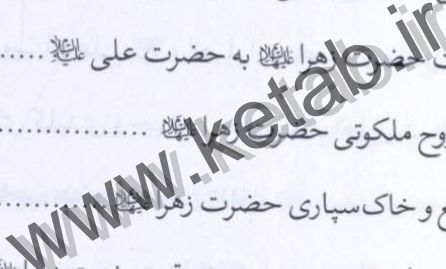
۱۶۱..... وصیت حضرت زهرا علیها السلام به حضرت علی علیه السلام

۱۶۳..... پرواز روح ملکوتی حضرت زهرا علیها السلام

۱۶۴..... تشییع و خاک سپاری حضرت زهرا علیها السلام

۱۶۶..... اوج گستاخی و تصمیم به نیش قبر حضرت زهرا علیها السلام

۱۶۸..... تاریخ شهادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

حوزه‌های علمیه شیعه وراثت معارف ماندگار علوم و معارف اهل بیت علیهم‌السلام و پاسدار حریم و کیان شریعت و عقاید اسلامی اندر این رهسالت خطیر، مسؤولیت عالمان دین باور را در عرصه تعلیم و تربیت، چند برابر کرده است. این بار غم‌های همیشگی عالمان متعهد و طلاب و فضلاء دلسوز نسبت به اصلاح و غنابخشی در کیفیت شیوه‌ها، متون و الگوهای آموزشی، در راستای بالندگی، پویایی و کارآمدی نظام آموزشی حوزه، ضرورت بازنگری و اصلاح و تدوین متون بدیع و کارآمد را مورد تأکید قرار می‌دهد.

منزلت و رفعت جایگاه متون درسی در حوزه‌ها و بهره‌مندی از تراث گران سنگ و ذخایر ارزشمند متون قویم از صلحای سلف و وزانت و اعتبار مؤلفان آنها ایجاب می‌کند که در اصلاح و تدوین متون درسی، اهتمام و دقت و تأمل شایسته مبذول شود. همچنین دگرگونی و تحول در گرایش‌ها، نیازها، انتظارات، شیوه‌ها و الگوهای تعلیم و تربیت، مسؤولیت متولیان و متصدیان امر آموزش و پژوهش و برنامه‌ریزی درسی را در حوزه افزون می‌سازد تا به صورت مستمر با ارائه روش‌ها و قالب‌های بدیع و با ارتقای محتوا به اصلاح و تدوین متون درسی، همت گمارند.

از این رو مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران بر اساس ضرورت‌ها و نیازهای یاد شده، به اصلاح و تدوین متون درسی اقدام و ده‌ها جلد کتاب درسی را طراحی، تدوین و منتشر کرده است. در این فرایند سعی شده که با حفظ اصالت و غنای محتوایی گنجینه‌های ارزشمند برجای مانده از عالمان گذشته، با کاربست تکنولوژی آموزشی و مراعات اصول، معیارها و الگوهای جدید، متونی متناسب با اهداف خود، در چارچوب برنامه‌ها و سرفصل‌های مصوب و سطح علمی و انتظارات فراگیران ارائه کند.

پیمودن این مسیر بلند و طولانی، به مساعدت و حمایت همه جانبه استادان، صاحب‌نظران، مدیران و طلاب معزز نیازمند است که با ارائه پیشنهادها، نقدها و دیدگاه‌هایشان از طریق رایانامه (Motoon@whc.ir) ما را در بهبودبخشی و طی نمودن درست و صحیح این مسیر صعب و دشوار، یاری دهند.

در اینجا فرصت را غنیمت می‌شماریم و از تمامی دست‌اندرکاران این طرح سترگ، به ویژه مؤلف محترم جناب آقای دکتر محمد علی محمدی و همکاران، کارشناسان گرانقدر که ارزیابی علمی این کتاب را بر عهده گرفته‌اند، مدیریت محترم تهیه و تدوین متون و منابع درسی، قدردانی می‌کنیم و تلاش خالصانه‌شان را ارج می‌نهیم.

معاونت پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

بسم رب الشهداء والصدیقین

مقدمه

﴿صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأةَ نُوحٍ وَامْرَأةَ لُوطٍ﴾ (تحریم: ۱۰).

﴿وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأةَ فِرْعَوْنَ * وَمَرْيَمَ ابْنَتِ عِمْرَانَ﴾ (تحریم: ۱۱-۱۲).

﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ * وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ * وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ (احزاب: ۳۲-۳۳).

جز حضرت آدم و حوا عليهما السلام که تکمیل تشکیل دهندگان جامعه انسانی بوده اند، خواست الهی در تکامل انبیاء و اولیاء خود، اینست که هریک از آنان را در کانونی انسانی به نام خانواده قرار دهد تا وارث و انتقال دهنده کمال اصلی پیشین به نسل های پسین باشند: «ذریة بعضها من بعض».

بنابراین اصل، همه کمال های شخصیتی انبیاء بزرگ خداوند که هریک گل سرسبد هستی در عصر خود بودند، سلسله وار به خانواده های شاخص و برومند «الاصلاب الشاخیه والارحام المطهرة» در جامعه انسانی به ارث رسیده است. خاتم پیامبران صلی الله علیه و آله عصاره همه کمال های انبیاء خداوند را در خود دارد و به همین دلیل، برترین و واپسین آنان است: «اول النبیین میثاقا و آخرهم مبعثا» او کامل ترین شخصیتی است که توانایی تحمل مسؤولیت برترین رسالت را دارد؛ رسالتی جهانی که همه بشریت را تا قیامت فرا می گیرد.

استمرار کامل ترین رسالت الهی نیازمند آن است که این رسالت بر دوش انسان هایی وارسته و برگزیده چون صاحب اصلی آن باشد؛ یعنی عصاره وجود وی در نسلی وارسته و

خجسته و برگزیده تجلی یابد تا بتوانند بار سنگین مسؤولیت هدایت همه نسل های پس از وی را بردوش گیرند.

فاطمه زهرا علیها السلام عصاره وجود نازنین رسول خدا صلی الله علیه و آله و میوه قلب او و ثمره رنج های عظیم وی در مسیر تکامل انسانیت است. دانشمند وارسته و عارف فرهیخته، امام خمینی رحمته الله علیه در معرفی او می فرماید:

تمام ابعادی که برای زن متصور است و برای یک انسان متصور است، در فاطمه زهرا علیها السلام جلوه کرده و بوده است. یک زن معمولی نبوده است. یک زن روحانی، یک زن ملکوتی، یک انسان به همه معنا انسان، همه نسخه انسانیت، همه حقیقت زن، همه حقیقت انسان. او زن معمولی نیست. او موجودی ملکوتی است که در عالم به صورت انسان ظاهر شده. بلکه موجود الهی جبروتی در صورت زن ظاهر شده است. همه هویت های کمالی که در انسان متصور است و در زن متصور است همه در این زن است. زنی که همه ویژگی های انبیاء در اوست. زنی که اگر مرد بود. زنی که اگر مرد بود، به جای رسول الله بود. همه حیثیت زن و همه شخصیت زن در زن ولادت حضرت فاطمه علیها السلام موجود شد. معنویات، جلوه های ملکوتی، جلوه های الهی، جلوه های جبروتی، جلوه های ملکی و ناسوتی همه در این موجود مجتمع است. انسانی است به همه معنا انسان. زنی است به همه معنا زن. از برای زن ابعاد مختلفه است، چنانچه [= چنانکه] برای مرد و برای انسان. این ورق صوری طبیعی نازل ترین مرتبه انسان است و نازل ترین مرتبه زن است و نازل ترین مرتبه مرد است. لکن از همین مرتبه نازل حرکت به سوی کمال است. انسان موجود متحرک، از مرتبه طبیعت تا مرتبه غیب، تا فنا بر الوهیت. برای صدیقه طاهره این مسائل، این معانی حاصل است. از مرتبه طبیعت شروع کرده است؛ حرکت کرده است؛ حرکت معنوی با قدرت الهی، با دست غیبی، با تربیت رسول الله صلی الله علیه و آله مراحل را طی کرده است تا رسیده است به مرتبه ای که دست همه از او کوتاه است.^۱

این گوهر تابناک که حلقه وصل عوالم هستی است، محور وحدت امت اسلامی و تحقق بخش اهداف امامت و رسالت شمرده می‌شود. اهداف آفرینش و گوهرهای آن، در وجود پربرکت فاطمه که «فطم الخلق عن معرفتها» تجلی یافته است. سزاوار است که سیره این سرچشمه هستی‌بخش خداوند در برنامه‌های آموزشی مورد مطالعه قرار گیرد تا درس‌هایی پر بار از خرمن معرفت او برگرفته شود. این اثر یکی از انبوه کتب تدوین شده برای این مقصد والا است که امیدواریم مورد قبول ذات حق و صاحب کوثر قرار گیرد.

در پایان از فاضل ارجمند جناب آقای عدی غریب‌اوی و نیز فاضل و مترجم توانا حجت الاسلام والمسلمین عباس جلالی که در تهیه این درسنامه مرایاری کرده‌اند، همچنین از فاضل ارجمند حجت الاسلام والمسلمین سید مهدی حسینی که در خصوص ویراست دوم این کتاب بذل عنایت قابل تحسین داشتند کمال تشکر و سپاس را دارم. همچنین از همه اساتید بزرگوارم که راهنمای این جانب در همه مراحل آموزش و تربیت در کنار الطاف خضیه و جلیه والدینم بوده‌اند، به ویژه استاد والا مقام شهید بزرگوار آیه الله العظمی سید محمدباقر صدر و رهبر فرزانه حضرت امام خمینی عجله الله تعالی که بیش‌ترین نقش را در تربیت علمی و فکری و معنوی بنده به عهده داشته‌اند، سپاس ویژه دارم و امیدوارم همواره توفیق خوشه‌چینی از خرمن رحمتشان را که رشحه‌ای از برکات زهرای اطهر علیها السلام است، داشته باشم.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

قم - سید منذر حکیم

۸ ذی القعدة ۱۴۳۵ هجری قمری

۱۳۹۳/۶/۱۳